

Historiske optegnelser
(erindringer)
Om Guidekorpset
og
Geodætisk Institut
samt personlister

Håndskrevet af V. Jensen-Aaris i 1974
Rensket af Dorthe Binderup
Redigeret af Anders Færch-Jensen

Pens. Kaptajn (S) V. Jensen-Aaris
Solagervej 9A,
2650 Hvidovre

Til Geodætisk Institut, Proviantgården, Kbh. K

På foranledning af samtaler med overtopograf E. S. Arentzen vedr. "Generalstabens Guidekorps", der eksisterede fra 1808 til 1922, og hvis arbejde og beføjelser fortsættes i officiantgruppen og dennes fortsættelse i specialofficersgruppen, indtil dennes sidste medlemmer faldt for aldersgrænsen, - og herr. professor dr. Phil. E. A. Andersens udtalte interesse i hele dette spørgsmål, tillader jeg mig hermed at give mit bidrag til belysning af dette korps' eksistens og virke i de seneste år.

Jeg har samlet en del oplysning, som jeg dels har fået fortalt i tidens løb og dels selv oplevet, og deri er der en del biografiske oplysninger, og de stopper til det tidspunkt, da de endnu levende medlemmer af korpset selv kan give eventuelle oplysninger. En undtagelse er der dog med den endnu levende pensionerede depotforvalter H. Hildorf, som jeg har omtalt i rækken af depotforvaltere. Han er nu 94 år.

Ovennævnte oplysninger er fremsendt særskilt.

Jeg er i den situation, at jeg samtidig med at have været ansat i guidekorpset også har gennemløbet den udvikling, der har fundet sted fra guidernes underofficeretid, til den sociale ændring gennem officiant, overofficiant, stabsofficiant og korpsofficiant og senere i specialofficersgruppen som kaptajnløjtnant.

Da jeg som ung sergent af linjen efter ansøgning blev ansat på prøve den 9/2 1919, så man sin fremtidige løbebane uden svinkeærinder fra sergent, oversergent, stabssergent, og man vidste, at der kunne være tale om stilling som kartograf og depotforvalter, men så langt spekulerede man slet ikke.

Men så lå der jo det i luften, at underofficerernes organisation ad politisk vej arbejdede for en forbedring af underofficerernes kår, og som resulterede i loven om officiantgruppens udnævnelse i 1923 med tilbagevirkende kraft i 1922.

Det er nu velkendte ting, som ikke skal uddybes eller forklares her, men det ændrede jo meget, som vel nok i forskellige retninger og især dette, at den

faste underofficer forsvandt; tidligere var enhver underofficer underlagt samtlige officerer, lige fra yngste løjtnant, og hér må man huske, at under krigen 1914-1918, blev der lavet sekondløjtnanter, så snart han som kornet blev 22 år. Men i begyndelsen var der jo nogen vanskeligheder med kommandoforholdet mellem officiant og sekondløjtnant, overofficiant og løjtnant osv.

I tidens løb er det jo som reglen gået i lave; værst var det i geleddet, og princippet med ancienniteten og hvem der så skulle føre kommandoen mellem løjtnant og overofficiant kunne ofte gå i hårdknude. I Generalstaben og Geodætisk Institut har der ikke været større problemer fordi officererne dér var ældre, og arbejdet var i reglen skarpt adskilt, så de to grupper havde hver sit domæne. En ændring skete der med de to stillinger, kartograf og depotforvalter, der jo havde grad som premierløjtnant og estimeret derved, at de var officerer, mens guidekorpset var underofficerer, men med officiantgruppens indførelse, blev de to stillinger, korpsofficianter og dermed "kun" ligestillet med officerer. Senere blev de ansat som kaptajner i specialofficersgruppen.

Og så i fortsættelse hermed, da officiantgruppen blev omdannet til specialofficersgruppen (senere B-officerer) skulle vi tilbageblivne korpsofficianter naturligt få topstillingen kaptajn, men det blev os forment, idet man sagde, at vore topstillinger ved denne hærordning var kartograf og depotforvalter; men i betragtning af at disse to stillinger har aldersgrænse 70 år, og de øvrige kun 62 år, - vi var dengang ca. 58-60 år, - så kunne ingen af os nå topstillingen kaptajn, men blev kaptajnløjtnant. Da senere majorstillingen blev indført, og kaptajnløjtnantsgraden i hæren blev ophævet, var vi for længst falden for aldersgrænsen, men fik ret til at betegnes kaptajn.

Ad organisationsvejen forsøgte man at ændre derpå, men der var intet at gøre, men det føltes uretfærdigt.

Disse store ændringer i guidekorpset hænger jo nøje sammen med den sociale udvikling i vort samfund. Vi har nok underofficerer i hæren, idet vi har værnepligtige underofficerer, men det er jo kun en gennemgangsstilling, hvis man vil blive i hæren, men de gamle, faste underofficerer eksisterer ikke mere i Danmark, og vil man fordybe sig i denne epoke, kan man med udbytte læse "Den danske Underofficer" af J. Kroyer og J.

Hinge, 1916. Kroyer har været guide indtil 1916 og Hinge har været korpsofficiant og regnskabsfører ved Geodætisk Institut.

Guidekorpsets afløsere er efter Geodætisk Instituts oprettelse i 1928 blevet civile topografer, som nu efterhånden er avanceret til overtopografer, kartografer og overkartograf, og i Teknisk Afdeling overfaktor, men deres arbejde er jo en fortsættelse af guidekorpsets område.

Nu er guidekorpset jo historie, og det er en stor glæde at vide, at premierløjtnant (S) E. O. A. Hedegaard har påtaget sig og gennemført at skrive korpsets historie, der forelå den 20/8 1968. Bogen er et smukt værk i både udstyr, papir og indhold, og det er rart at vide, at der er en selvstændig bog og ikke blot som en artikel i en anden bog.

Bogen har sin berettigelse i kraft af, at guidekorpset ved sin eksistens fra 1808 har bidraget til en kontinuerlig arbejdsform gennem alle årene og dermed skabt traditioner for kvaliteten af korttegning, måling og kortfremstilling.

Man savner i bogen noget mere personligt islæt om guiderne og det er ikke forfatterens skyld men derimod, at ingen af de gamle guider har taget sagen op i skriftlig form. Det ville have været velgørende, om en guide-forfatter havde taget sagen op ved tiden omkring århundredskiftet og fortalt om den lange periode, hvor målebordsbladene blev til og ed mange tildragelser og oplevelser fra målerbrigaderne.

Foruden islands-målingerne og færø-målingerne, der jo nu er afsluttede epoker, begyndtes der i 1927 en opmåling af Grønland. Et hold med daværende premierløjtnant Gabel-Jørgensen og cand mag E. Andersen samt en hjælper, Harry, der opererede ved Kornok nær Godthåb. Herr E. A. Andersen er nu direktør for Geodætisk Institut.

Det andet hold, der havde til opgave at finde en egnet basis på Disko. Holdet bestod af kaptajn F. O. Jørgensen, premierløjtnant A. C. Berthelsen, officiant V. Jensen-Aaris og officiant S. O. Stenør.

Efter et stort arbejde gennem flere år, hvor den store kraft var premierløjtnant Gabel-Jørgensen, blev der skabt et net af fikspunkter til brug for den kommende detailmåling, og som også begyndte i 1931 ved Jakobshavn.

Det første hold var lederen premierløjtnant O. C. Jørgensen, overofficiant V. Jensen-Aaris, overofficiant N. Th. Pedersen, topograf Aage Christensen og topograf P. Halfdanner.

Det var faktisk en svær begyndelse. Alle var vi ukendte med fjeldmålinger, og alle skulle vi i praksis til at måle med basis-metoden. Men man fandt jo efterhånden ud af tingene, og det er helt afgjort, at basis-metoden er fremragende.

Måske var ønskemålene ca. 10000 km² på en sæson for store og ligeledes, at instruksen lød på, at den der gjorde for meget ud af målingen, var lige så forkert på den, som den der gjorde for lidt ud af det, også var lidt forfejlet, men i årene 1931, 32, 33 og 34, da jeg var med, blev der opnået gode resultater under de givne forhold, men så kom få år efter luftfotoene og fotogrammetrien i gang og dermed løsningen af den gigantiske opgave, som nu nærmer sig sin afslutning.

Selve detailmålingens organisation var den, at lederen, der ved ankomsten til bestemmelseshavnen fordelte måleområdet og sørgede for at motorbådene var gjort klar og provianten fordelt til hver enkelt måler. I de første åringer havde vi de 3 motorbåde:

”Andræ”, fører søminemester Janus Sørensen, ”Gråh”, fører søminemester K. Brinch, ”J.P. Koch”, fører søminemester A. Christoffersen og til hjælp under opmålingen havde hver måler 2-3 grønlandere.

Vi blev transporteret ud til vort distrikt ved hjælp af motorbådene, og i reglen havde hvert hold en jolle, så man selv kunne transportere sig rundt efter behov. Og fra nu af måtte man klare sig selv. For begynderen, og det var vi jo alle i starten, var det svært.

Målingen med basis-metoden var jo egentlig let nok, når bare man efterhånden lærte at vælge sine stationer, så man kunne udnytte terrænet rigtig, og antallet af fikspunkter var i reglen tilstrækkeligt, men det vanskeligste var indtegningen, og navnlig var det svært at indtegne et korrekt billede fra 6 - 10 km og man kunne være tilbøjelig til at tage for mange detaljer med på de korte afstande nær stationerne, mens man havde svært ved at få fat i de karakteristiske terrænformer på de lange afstande. Men meget lærte man under arbejdet, bl.a. indtegnning af skitser, når man flyttede fra station til station, og som man så brugte senere

under indtegningen. Én ting var vigtigt, og det var at opsøge de højeste punkter at måle fra, for der har man overblik og forståelse af bjergmassiverne og dalsystemerne, og det kom mig til gode, at jeg var en god fjeldgænger, så det generede mig ikke at gå til tops.

En anden, men vigtig del af arbejdet, var forholdet til grønlanderne. De er nok naturbørn, og de kan jo alle både læse og skrive, så man må alligevel være klar over at de kan være kritiske over for danskerne, og der kan let opstå problemer med sprogvanskeligheder.

Jeg fik straks interesse for at lære noget grønlandsk, så man kunne klare de daglige begreber, og hvor lejlighed var til stede, lærte jeg mig mest muligt, og det var ikke mindst ved hjælp af ”100 timer i grønlandsk” jeg kunne klare mig med daglig tale på grønlandsk, og det var grunden til, at jeg kunne have mine hjælpere i flere sæsoner. Og teltlivet med 3 grønlandere og mig selv i et lille 4-mandstelt kan være en prøvelse, når man ligger vejrfast i højfjeldet i en snestorm i 3 dage. Så var det godt at kunne tale med dem i deres sprog.

Forplejningen var baseret på konserver og grønlandsk, fortrinligt rugbrød. Nu og da kunne man skyde en rype eller en hare, eller alke, tejt og måger, og ellers klarede man sig med havregrød, røget spæk og spegepølse, og nu og da kunne man købe en sællever af grønlandske fangere.

Når motorbåden, efter aftale, kom efter 2 - 3 uger, blev vi flyttet til et nyt distrikt, og så fik vi post, blade og nyheder og en dags civiliseret selskab, men faktisk var jeg mere tilfreds med mit teltliv. Jeg må i øvrigt indskyde, at hver måler havde et stort standtelt med seng og stol, hvor han kunne være sig selv, mens grønlanderne havde 4-mands teltet til deres brug.

Selvsagt var det en primitiv tilværelse, men jeg kunne lide den, og jeg har jo haft mange oplevelser, både fornøjelige, men også mange der krævede en stærk fysik og selvdisciplin, som f.eks. da jeg målte oppe ved Rinks isbræ, og hvor jeg på grund af den meget svære opstigning havde ekstra 2 grønlandere med til transporten af vort målergrej, hvilket medførte, at vi måtte overnatte i

højfjeldet, 5 grønlandere og mig selv i et 4-mands telt.

Der var intet at skaffe som underlag på det helt nøgne basalt-fjeld, hverken græs eller lyng, så man måtte finde sig et leje mellem klippestykkerne, alt imens de to fremmede grønlandere, som man havde lige inde på livet, gnubbede sig den hele nat på grund af deres mange lus, ja, sikken nat, og det var skønt, at solen kom frem, så man kunne komme ud i det frie og blive varm og komme i gang med arbejdet.

Men den dag i dag ville jeg godt opleve målerlivet igen, men fysikken ville aldrig kunne klare det.

Nu er jeg godt klar over, at der tjenstlig er afgivet rapport om disse opmålingsår, men jeg har gerne villet give et bidrag med oplysning om disse interessante år, set fra en målerys synspunkt og oplevelse.

Og så kan jeg lige tilføje at overofficiant S. O. Stenør deltog i Lauge Kocks østgrønlands-ekspedition 1931-1933. Foruden sit opmålingsarbejde, blev han, som tjenestemand på stedet, konstitueret som politimester. Her må man erindre sig, at sagen om Danmarks besiddelse af Grønland netop stod på i Haag.

- Som bilag til denne redegørelse vedlægger jeg en artikel i ”Skisport” fra 1944 som jeg med professor Nørlunds tilladelse har skrevet om nærværende emne. Artiklen hedder ”Til fods over Disko-øen”.
- Endvidere vedlægger jeg to sange fra to guidefester, der jo også har tilknytning til ovenstående emne.

Til afslutning kun dette, at disse generationer, der har været i guidekorpsen, har levet dagliglivet under indkvarteret (*indkvartering?*) hos den danske landmand, og dér knyttet så mange gode bånd og en af de sidste repræsentanter for guidekorpsen lader i tanken en tak og hyldest gå til de mange kvarterværter, der i tidens løb dermed bidrager til Generalstabens og Geodætisk Instituts kulturelle opgave i vort land.

Den 10-3-1974

Ærbødigst V. Jensen-Aaris.

Hvidovre den 20/3 1974

Til Geodætisk Institut, Proviantgården, Kbh. K

I tilknytning til min skrivelse om Generalstabens Guidekorps fremsender jeg hermed 19 bilag vedrørende officerer og guider, som jeg mere eller mindre har haft kendskab til.

Ærbødigst

V. Jensen-Aaris

Le Maire, 25-1-1836, general

Velmenende overfor guidekorpset og en farverig personlighed

Eiler C. Rasmussen, 16-1-1849, oberst

Kaldet "Støvler og skæg", pga ringe størrelse, stort skæg og ridestøvler. Var selv en fin tegner og konkurrerede med guiderne i skrifttegnning. Hans søn, professor Sten Eiler Rasmussen har arvet den samme interesse.

Carl Emil Momberg, 12-2-1852, oberst

Gennemførte "Folkeudgaven" dvs. en billig udgave af atlasbladene i 1:40.000

Mads Jensen Sand, 19-9-1856, oberst

Han havde en vis patriarkalsk holdning overfor guiderne og gav dem skriftlig støtte ved visse lejligheder. Men omkring herimod 1920 kølnedes forholdet pga. systemet med honoraret, der blev givet efter måleindsatsen om sommeren, og som blev fordelt efter et bedømt kvadratindhold og som kunne være uretfærdigt bedømt. Afskaffet i 1920 efter et ret heftigt møde i tegnesalen.

Niels Peder Johansen, 7-10-1865

Var meget velmenende overfor guiderne, men en absolut modstander af officiantgruppens indførelse.

Han var meget bitter over G.I.s indførelse i 1928.

Det kan lige nævnes, at han i 1927 kom til Grønland og satte skub i arbejdet med basismålingen i Godhavn!

Depotforvaltere:

Jens Peter Olsen, 1-10-1808

Han var den første depotforvalter, og blev afskediget i 1878.

Harald Frederik Valdemar Selsted, 26-5-1839

Ukendt for mig, men erindres som en elskværdig og vellidt mand.

Hans Jensen, 28-5-1854

Han var i høj grad upopulær. Han havde 2 øgenavne, det ene "den skændige gardist" og det andet "al livsens ondskab" og for øvrigt et til "Stormogulen". Han var betegnet som den frigivne, der bliver den bedste slavepisker!

Thomas Mikkelsen, 20-11-1862

En yderst pertentlig og elskværdig mand. Han har holdt foredrag om "Island og Islandsopmåling", og jeg ved, at han har afleveret en beretning til G.I. om Færøopmåling og

dekoreret med F. M. Han stammer fra omkring Ebeltoft. Han døde ca. 90 år gammel og var da stadig lige jysk.

Hans Jørgensen, 14-9-1868.

Som depotforvalter var han meget afholdt og påpasselig. Så vidt jeg ved, var han bogbinder førend han kom ind i hæren og dette fag kom ham til gode, idet han bl.a. reddede de gamle pantograferede original byblade, nogle virkelige klenodier, vedrørende de første systematiske opmålinger i 1842. Ved en nænsom opklæbning er de nu bevarede.

Julius Hannibal Hildorf, 27-7-1880. (født Hansen)

Da han lever endnu, er det ikke min sag at omtale hans virke.

V. S. Devantier, han døde pludselig, men var en yderst tjenstvillig og pligttro mand.

Hans Peter Madsen Lind, 16-2-1896?

Han lever endnu, og derfor ingen kommentarer.

Kartografer:

Carl Gustav Molich, 1-12-1850

Han var utvivlsomt en yderst dygtig guide. Han og kobberstikker Julius Petersen tegnede hver sin model til skriftplan, som har været i brug indtil dato. Men Molich var absolut forhadet som kartograf, og bortset fra hans sidste elever, hvortil jeg hørte, var ingen med til hans begravelse.

Han var med i 1864 som 14 årig spillemand.

Bertel Thomsen, 5-9-1860

Thomsen var den personificerede venlighed. Jeg har haft ham som lærer på nymåling på Hornelandet nær Fåborg. Det var den mest vidunderlige opmålingssommer, jeg har oplevet. B. Thomsen var brigadeforstander for et helt hold elever, kvarterværterne var yderst elskværdige og vejret var meget smukt, så at året 1922 på opmåling står som en meget smuk erindring.

Thomsen ville gerne høre en god historie og han kunne selv fortælle med lune. Når man så ham bagfra og man så hans store hvalrosskæg vippe op og ned, var man klar over, at den fortalte historie, fortalt i smug, var saftig. Han står for mig som et godt og stort minde.

Han faldt om i sin have i færd med at plante porrer, og var død.

Hans Christian Gustav Hansen, 10-3-1870

Han var en enspænder natur, men en kultiveret type, men som jeg aldrig kom i kontakt med.

Carl Jungsted, 21-9-1881 (født Nielsen)

Han var som kartograf yderst egnet, men hans nerver slog ikke altid til. Han var som måler og skriftegner en absolut kunstner. Hans måling af Haderslev by efter genforeningen var en drøm af målebordstegning i marken.

H. A. S. Bønnelycke, han lever endnu og derfor ingen kommentar.

Guider:

Blytmann

Brügmann

Burla

Busse, fotograf i Teknisk Afdeling

Ehlers

Flade

Stribolt
Trabolt
Gundelach
Leisted

Er navne, som jeg kun kender fra de forskellige kortarbejder, men intet at fortælle om, fordi jeg intet personligt ved.

Guider jeg har kendt personligt.

A. Andersen 20-12-1862

En stille mand, med små særheder i sine fagter. Han havde den særhed, at når han var på opmåling, brugte han al sit gamle uniformstøj. Jeg mødte ham engang i Rold Skov, med en gammel uniformskasket, hvis puld var rimpet sammen med noget lyst tråd i randen.

C. Andersen, 21-2?-1862

Han var en slags foregangsmand i festkomiteen, når vi havde vore guidefester, som regel, når en guide faldt for aldersgrænsen.

Han var én af de hurtigste målere under rekognosceringen. Han gjorde ikke meget ud af tegningen på "kvarterne", bare de var tilstrækkelig tydelige. Signaturerne var yderst sparsomme og enkle, når man blot ved hjælp af farvelægningen kunne se, at det var lyng, eng osv

Han var gammel gardist, hvad han var stolt af og meget vellidt.

R. F. Ellman 18-2-1858 (født Hansen)

Ældste guide, da jeg mødte den 10-2 1919 i Generalstabens Topografiske Afdeling. Han forekom mig ældgammel, da han gik rundt og præsenterede mig for de øvrige guider, bl. a. fordi han havde paryk og manglede ansigtshår (efter sygdom). Jeg husker, at jeg tænkte, om jeg ville være så gammel, når jeg ville være 60 år. Men ellers var han en hyggelig og stilfærdig mand. Far til A. Ellman.

H. H. Frank, 17-12-1852

Var ansat i teknisk afdeling og jeg har ikke nogen kendskab til ham. Må henvise til N. Th. Pedersen.

F. Hansen, 28-2-1853

Dygtig guide med et meget praktisk tilsnit, bl. a. med fremstilling af skriftapparater af forskellige typer. Da han døde lå der flere halvfærdige apparater lavet af celluloid. Efter anvisning fra hans søn, Hildorf, gjorde jeg dem færdige, og jeg kom siden i gang med at lave sådanne, både til kollegerne og Geodætisk Institut men også til Københavns Rådhus' kortafdeling.

Han var den sidste krigsassessor ved Generalstabens. Jeg husker, da han mødte første gang med sin smukke, dyre uniform, så gjorde de unge, respektløse aspiranter honnør og mumlede: "Her kommer den kommanderende general"!

Som nævnt var han far til den senere depotforvalter Hannibal Hildorf.

J. J. Hjelmberg, 7-7-1878

Udover at jeg har set ham ved en guidefest, har jeg ingen kendskab til ham.

P. G. Hoppe, 5-5-1870

Han var en meget estimeret fotograf i Teknisk Afdeling og anset for at være en kapacitet på sit område, fotografering på våd glasplade. Han blev den først udnævnte overfaktor i Teknisk Afdeling.

J. C. Jensen, 28-7-1856. "Den høje Jensen"

Fungerede som arbejdsleder i Teknisk Afdeling. I dag ville han være overfaktor. Jeg har meget ringe kendskab til ham. N. Th. Pedersen ved mere. Han døde i Dyrehaven, støttet op til et træ.

D. L. F. A. Berentzen.

Jeg erindrer ham, da han sad oppe på "Vartov", - et meget lille lokale oppe på 1. sal på den lange gang overfor biblioteket. Her havde de afskedigede guider en retrætepost med målebordstegning. Berentzen havde et sidste job som tegner i skovreguleringen, og det er egentlig derfra min sidste erindring er om ham, nå han gik derfra med sit lange slag på.

F. M. Madsen.

Han var ansat i Teknisk Afdeling og var en af de sidste krigsassessorer. Han var en meget lille og trind mand med en gaminsagtig (*gamin – dreng, spøgefugl*) måde at være på.

Han var med til en af vore guidefester og morede hele selskabet med en sang "Og rusen han ligger for Thronborg slot" med omkvædet "o', hør, o', hør, hvor det dundrede", som blev sunget i kor.

Da vi skulle hjem foregav han, at han ikke vidste, hvor han boede - det var ren og skær film blot at han gerne ville følges hjem, og da vi så stod ved hans gadedør, var hans morskab formidabel. Da var han 74 år.

Omtalte sang medfølger her. *

J. C. Jensen, 2-10-1859

Har jeg kendt ca. 6 måneder. Han døde kort efter sin afsked i 1919, og min erindring om ham er kun den inderlighed hvormed han rev tusch hver morgen, som om det var en religiøs handling.

O. A. Smidt, 11-1-1867

Har kendt ham, men har ingen erindring om ham. Måske N. Th. Pedersen ved noget.

E. Sørensen, 8-2-1882

Overgik til Taktisk Afdeling, men har ikke noget kendskab til ham.

C. Th. Kruse, 2-4-1848

Han var i Teknisk Afdeling og måske ved N. Th. Pedersen noget nærmere om ham. Jeg ved blot, at han efter sin afsked blev meget affældig. Engang blev han fundet og kunne ikke finde hjem.

J. Thomsen, 18-5-1863

Jeg har kendt ham i nogle år, men han var ansat i Geodætisk Afdeling II og min væsentligste erindring var hans krumme shagpipe, som altid var i brug, og så hans martialske tobakssværtede overskæg. Han var bror til kartograf B. Thomsen.

A.H. Vollertsen, 22-4-1868

Overgik senere til Taktisk Afdeling. Jeg har kendt ham, men uden kendskab af betydning.

V. J. N. A. Olsen

Alene ved sine 4 fornavne: Vilhelm Jerome Napoleon Alexander var han markant, og så var han uddannet som dragon, hvilket han var meget stolt af. Han var en type for sig selv, måske henimod løjtnant von Buddinge, og han exelerede i "historier" men de var ofte slibrige og derfor ikke morsomme. Han pralede gerne med sin sex-potens. Hans første kone og datter druknede ved et forlis til Færøerne, på vej over og besøge Olsen, der var på opmåling der. Men han var vellidt, - måske sommetider lidt til bedste.

C. Nielsen, kaldet altid "Krænilen"

Efter kartograf B. Thomsens udtalelser, regnede man ikke med at han var egnet til guide, og så blev han endda ekspert i skrifttegning og ikke mindst i skønskrift og han gav privat undervisning deri. Han var en dygtig litografisk tegner på sten. Han var også ekspert i tegning af graverede linjer til rasterfremstilling, ligeså meget brugt ved fremstilling af visitkort.

C. H. R. Craner, 20-1-1881 (født Christiansen)

Han havde et øgenavn fra elevskolen, og det blev brugt mellem hans nærmeste kammerater: "Lille Tjans". Craner var et helt kapitel for sig selv.

Bortset fra hans faglige dygtighed som guide, var han organisationsmand om en hals og var sluttelig formand for "Officiantgruppens Hovedorganisation" og det er ikke for meget sagt, at han og Hinge (var korpsofficiant og regnskabsfører ved Geodætisk Institut) var dem der gennemførte officiantgruppens gennemførelse. Han var intelligent, klog og meget skåret for tungebåndet, og han var stejl og kunne være ubehersket til det uartige og skånselsløs over for dem, der trådte ham nær. Men der stod stor respekt om ham, og han var ubetinget "bas" i guidekorpset på hans tid.

Hans skærmydsler med f eks Jungsted, kaptajn Herschend, oberstløjtnant Ulrich, var utallige. Hans helbred var ofte sløjt, nyrerne, men han var ukuelig. Han holdt foredrag om måling på Island.

J. K. K. V. A. Kroyer, 12-6-1880 (født Carlsen)

Jeg har kun mødt ham én gang, men han var velkendt i korpset både fra sin guidetid, men også derved, at han var medforfatter til bogen "Den danske underofficer" udgivet i 1916 sammen med korpsofficiant Hinge. Han gik ud i det civile liv som administrator af ejendomme. Da Adam Poulsen i en kort periode var direktør for det Kongelige teater, knyttede han Kroyer til sig som administrator.

E. O. J. Christiansen,

gik ud af korpset og blev vejassistent. Jeg har ingen kendskab til ham.

V. G. M. Madsen

Gik ud i det civile liv den gang jeg blev ansat i 1919, men derudover, at jeg så ham, har jeg ikke kendt ham.

K. K. H. M. Thomsen

Var i en årrække i arkivet hos depotforvalteren. Han døde ret tidligt som tjenstgørende.

A. M. M. Bygbjerg

Overgik til Taktisk Afdeling. Gik ud og blev ejendomsmægler.

S. C. Christensen

Gik over i Taktisk Afdeling i Efterretningstjenesten, i daglig tale mellem kammerater kaldet "spionen".

K. K. V. Larsen

Da han blev beordret til tjeneste på islandsmålingen og hans kone var gravid, søgte han at blive fri, men det blev afslået og så tog han sin afsked. Han fik stilling som overbanemester i Århus og han har to gange været med til vore guidefester.

O. Nygård

Han Var en fin skrifttegner.

S. S. Hansen

Altid benævnt Skriver-Hansen. Om ham kan der kun siges noget nobelt, som alle kammerater så op til. Han var yderst konservativ. Omkring 1920, var der en radikal politisk strømning i korpset, men det var ham en pestilens.

En hændelse, der havde pint ham, nemlig på grund af hans noble personlighed, foregik en gang på opmålingen. Brigadechefen kom til hest og havde sat ham stævne, som skik var. Officeren rakte hånden ud, og S. S. Hansen troede han ville sige goddag med hånden, men officeren undlod at modtage hans hånd og sagde, at det var mappen med målebordet han ønskede... Dette refereres kun, fordi at sådan kunne forholdet være mellem officerer og underofficerer, men det var langt fra altid tilfældet. Det foregik i ca. 1912-13, og jeg ved hvem officeren var, men det oplyses ikke her.

A. Petersen

Han havde et stort handicap, idet han stammede, til tider ret slem, og man kunne undre sig over, at han kunne være befalingsmand, og det må have været en stor lykke for ham, at han kom ind i guidekorpset, væk fra geleddet med mandskabet. Han blev en meget dygtig og stabil guide, og han havde i mange år uddannelsen af topografelever. Som pensionist døde han på et ferieophold i Norge.

T. S. Rasmussen

Han var meget stolt af, at han havde frekventeret "Mulernes Legatskole" i Odense. Var et rart menneske, men noget af en pedant. Han var ansat i Teknisk Afdeling al den tid, jeg har kendt ham. Han var almindelig kendt i omtale som "tykke Ras" for han var meget svær, og som han dog svedte!

H. V. Nørving, (født Nielsen)

Mangeårig islandsmåler. Han var kultiveret og vellidt. Han var formand i flere år i "Generalstabens officiantforening". Han holdt af at fortælle og høre en god historie. Han var en fin skrifttegner.

O. V. Adamsen

Om han sagde oberst Sand, "at han var en sær trolld".

Han opnåede ikke at komme ind i officiantgruppen, - et meget hårdt slag for ham, og han forblev oversergent. Årsagen kender jeg ikke, men i al fald var han meget berørt deraf - til tider forekom det mig, at han var uberegnelig i hans reaktioner, - til tider utilregnelig. Derfor ingen kommentarer.

F. H. Røhling

Sluttede som overfaktor i Teknisk Afdeling. Røhling var all round i aspekter vedrørende tegning og litografi. Han var absolut i top i sin stilling, også som overfaktor. Han var en kultiveret skikkelse.

Ham og N. Th. Pedersen var i 1925 udkommanderet til Prag og lærte relieftegning på litografisk sten. Metoden blev anvendt i Teknisk Afdeling bl. a. til Lauge Kochs målinger på Nord-grønland fra Thule til Nordostrundingen i tilslutning til "Danmarksekspeditionens" resultater. Men metoden er meget sen og den bruges ikke mere, efter at der nu bruges luftfoto og fotogrammetrisk udtegnings.

V. Brædstrup-Holm.

Foruden at være en dygtig guide havde han i mange år hvervet som kommandoofficiant og tilsynet med arbejdssoldaterne, (de eksisterer ikke mere) som han gik meget op i. Til vor store overraskelse blev han sprunget forbi til korpsofficiant. Det er jo altid en tragedie, og han tog sig det meget nær, ikke mindst da han havde en søn, der var premierløjtnant. Han tog sin afsked og blev ansat i skovreguleringen. Ejendommeligt nok døde han på gaden på samme måde som hans bror, H. P. Brædstrup-Holm, der også faldt om på gaden af et hjertestop. I daglig tale blev han kaldt "Gammelholm" til forskel for den yngre bror.

H. P. Brædstrup-Holm

Hans speciale var at opspænde måleborde. Dvs , at ved en våd proces, at opspænde de rentegnede måleborde op på en beklædt zinkplade med indkonstruerede koordinater. Han var en meget korrekt mand, men altid i godt humør. Som nævnt døde han som broderen ved et hjertestop på gaden, på vej hjem fra Geodætisk Institut.

P. M. Christensen

Blev kasseret, en favør, så man kunne gå af med pension, og derefter blev han ansat som fuldmægtig ved Københavns amtsvejvæsen og fik endda senere en højere stilling.

Min erindring om ham er, at oberst Sand ansatte et møde i store tegnesal til drøftelse af spørgsmålet om honorarets afskaffelse. Honoraret var et beløb for ens indsats på opmålingen om sommeren, udmålt i kvadrattommer efter bedømmelse. Det kunne være uretfærdig og tiden var løbet fra dette system.

P. M. Christensen var ordfører, og han meddelte med megen vægt at personalet ønskede det ophævet, og det blev det.

E. J. Billetoft (født Nielsen)

Jeg har aldrig set ham og ingen erindringer om ham.

Bernhardt Petersen

Gik tidligt fra Topografisk Afdeling; jeg ved ikke om han var nået at blive guide. Han blev ansat som kartograf hos N. E. S. A. (*Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab*); hvor han gjorde en stor indsats ved at planlægge og tegne deres kortværk i 1:4000, og som stadig er deres fundamentale grundlag.

A. Ellman

Var søn af R. F. Ellman. Han havde et lidt sindigt væsen og blev for spøg kaldt "Gamle Ellman" og når man så ellers kendte den rigtige gamle Ellman, var det en morsom men grum spøg. Han var specialist i tegning af atlasblade.

For os var det også uforståelig, at han blev sprunget forbi til korpsofficiant.

C. Sarder

Var aspirant, men afgik fra topografisk afdeling i 1920

K. Hansen

Var aspirant, men afgik fra topografisk afdeling i 1920

Bjergsted

Var aspirant, men afgik fra topografisk afdeling i 1920

Kock

Var ansat i Teknisk Afdeling men gik af tidligt, er nu død.

P. A. Andersen

H. C. Hansen

H. A. S. Bønnelycke

V. Jensen-Aaris

A. Madsen

N. Th. Pedersen

A. Fjelking

H. P. M. Lind

Lever, men alle er pensioneret.

S. V. Jensen

Død

J. Øksenberg

Efter hærordningen gik han på officiantskolen.

A. V. Jensen

Død. Efter hærordningen gik han på officiantskolen.

K. T. Sandberg Hansen

Efter hærordningen 1922, var der ingen plads til ham, men han blev ansat som fotograf i Teknisk Afdeling. Falden for aldersgrænsen.

Pavia Petersen

Født i Grønland. Magister Porsild fortalte mig, at Pavia (Poul) havde været guide. Guide Olsen fortalte mig, at det fotografi, der var i vagten (det må eksistere i arkivet) var af Pavia, en fotograferet tegning. Pavia var med i krigen 1864, blev taget til fange og i fangenskab i Østrig. Søminemester Janus Sørensen, har undersøgt hans levnedsløb og har lavet en lille beretning derom, og jeg mener, at han har afleveret denne i Geodætisk Institut.

26/3 1974

Kære Arentzen!

Hermed de omtalte "historier", som jeg beder Dem om at lade gå videre og med en hilsen til professoren.

V. Jensen-Aaris

Oberst Sand

Guiderne havde lov til at bruge en let dolk. (se bogen "Generalstabens Guidekorps", side 80). Dette var oberst Sands værste pestilens og udbrød engang: "hvornår begynder de så at gå med lanse!" Ligeså yndede han ikke at guiderne gik i civil, men det var lovligt.

I Teknisk Afdeling var der ansat en del bedrestillede damer, som regel officersdøtre, og de skulle tjene lidt "nålepenge". Én af dem, frøken Johanne Madsen, - en niece af oberstløjtnant Hammershøj, ville gerne have en frihed hos oberst Sand. Oberst Sand så på hende med et hvast blik og sagde sindigt og brøsig: "Kommer sent, - går tidligt, nej!"

Oberst N.P.Johansen.

Han var kendt for at bande stygt. Det siges, at han i Nikolaj kirke på en triangulation udbrød: "Lad os så da i Jesu navn, da for satan begynde!"

Personlig erindrer jeg, at vi 1927, da vi triangulerede ved Sorte Sand ved Godhavn holdt frokostpause og han så sagde "hvor er nu snapsen?" Jeg havde en lille lommelærke og den gik da rundt mund til mund. Jeg er helt sikker på at det smagte ikke Kaptajn F. O. Jørgensen. Han var jo i det hele taget ked af at obersten var kommet!

Guide V. J. N. A. Olsen.

Hans historier var som oftest meget slibrige. Han undlod endog ikke at omtale hans og hans nye kones, Edele, seksuelle forhold. Jævnt og bramfrit sagde han: "Edele, hun kn....r faneme godt, 5 gange den første gang!" men fra A. Petersen kom en afsides bemærkning at det måske først var femte gang det lykkedes! Olsen var nær de 60 dengang.

Guide A. Petersen var jo stiltfærdigheden selv og han stammede ofte slemt.

Han fandt sin kone på opmålingen på Fyn. De fik tvillinger, to piger, og vistnok H. P. Brødstrup-Holm undlod jo ikke at sige, "at han stammer jo også".

Guide Danbo

Ja, om ham er der den mest vellykkede spøg at fortælle, og så er det jo blot dette, om det kan fortælles, så at man føler den virkelige gennemførte spøg så morsomt, som vi oplevede det.

Begyndelsen var, at kontorbud Herman Christensen fremskaffede 1 hel rund ost fra Lolland (dette var ca. 1921-22 og ost var en mangelvare). Osten blev parteret og fordelt mod betaling til guiderne. Danbo fik også sin part, men glemte at tage den med hjem, og det så H. P. Brødstrup-Holm, og han tog pakken i forvaring, men næste morgen kom han tidligt og på vindueskarmen ved Danbos plads, hvor Danbo havde glemt sin pakke, anbragte han en afgnavet osteskorpe, med bid som om det var rotter, der havde været på færde, og et betydelig antal rotte ekskrementer anbragt der omkring og lidt papirstumper. Her må tilføjes, at på den tid var der masser af rotter der huserede i lokalerne, men da man fyldte varmekanalerne langs rørene op med sand forsvandt rotterne totalt. Så kom Danbo! Da han så de sørgelige rester af hans ost, blev han helt kolerisk, larmede over rotter, svineri og tabet af hans gode ost og sendte bud efter Herman Christensen for at få fjernet de sørgelige rester.

Det var faktisk et syn for guder, at se hans reaktion, men også da spøgen havde varet længe nok og H.P. Brødstrup-Holm gav ham osten tilbage i god behold, at høre Danbo sige: "at har

I lavet det nummer med mig, så er det godt lavet!” men så pakkede han osten ind igen med ordene at det nummer skal I ikke lave igen.

Men så ville skæbnen, at han glemte pakken igen om aftenen og H.P. Brædstrup-Holm gemte pakken. Næste morgen var vi spændte på, hvad der nu ville ske. Danbo kom og satte sig på sin plads med en meget lukket mine. Der måtte jo en udløsning til og Nørvang spurgte så med en uskyldig mine, hvordan det så var gået med osten?

Danbo forsøgte at forklare, at han måtte have glemt den i sporvognen hjem, for da hans husholderske efterlyste osten, som han havde fortalt om, måtte han have forlist den, sagde han. Måske var det en søforklaring, men han var nu lykkelig for, at hans ost for anden gang kom hjem. Så er der bare at fortælle, at historien er fortalt og fortalt masser af gange, og gang på gang undrer man sig over at han ikke straks kunne se fupnummeret. Og endelig kom så en slags efterspil, idet der opstod en slags konkurrence om navne på ost og et forslag om navnet på en bestemt slags ost ”Danbo” blev foretrukket, hvilket medførte, at Danbos søn retsligt forsøgte at hindre navnet Danbo i at blive brugt som ostenavn; han tabte den sag. Men vi der kender historien morede os endnu engang.

H. C. Hansen

Oberst N.P. Johansen var på en runde i tegnesalen og henvendt til H.C. Hansen sagde han, hvordan går det så, hvortil H.C. Hansen svarede: ”en tøs herr oberst” han havde lige fået en datter; ak ja, hvad hjertet er fuldt af...

Guide Adamsen

Det fortælles, at en guide var indkvarteret på en gård, og fik serveret kaffe på sengen om morgenen. En morgenstund kom pigen med bakken, og da hun så guiden i sengen sagde hun: ”do er knøw Jensen, a sætter æ bak” og så gik hun også i sengen. Man siger, at da hun gik med bakken sagde hun : ”farvel og tak herr guide”!

1

Og russen han ligger for Thronborg slot
O, hør, o hør hvor det dundrede
Han skyder sgu både med stort og med småt
Ud af de elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

2

Kommandanten han titter a' vinduet ud
O, hør, o hør hvor det dundrede
Mig tyktes mig hørte som lyden af skud
Ja hele elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

3

Han skyder sgu ej med fingerbøller
O, hør, o hør hvor det dundrede
Spring hen og hent Hr. leutenant Møller
Med samt hans elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

4

Vi har een kanon og een ladestok
O, hør, o hør hvor det dundrede
Men kugler og bomber af dem har vi nok
Ja, hele elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

5

Så brug da for saten den ene kanon
O, hør, o hør hvor det dundrede
På Thronborg findes ej een kujon
Men hele elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

6

Men hvem skal lunte kanonen an
O, hør, o hør hvor det dundrede
Thi ikke en eneste tør eller kan
Af alle de elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

7

Hr. leutenant! To mand uden våben frem
O, hør, o hør hvor det dundrede
Jeg ordre har at give til dem
Ja, samtlige elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

8

To mand uden våben det skaffe jeg kan
O, hør, o hør hvor det dundrede
Thi uden våben er hver en mand
Af samtlige elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

9

Nu raske gutter fremad, frem
O, hør, o hør hvor det dundrede
Åk nej, Hr. leutnant hjemad, hjem
Udbrod de elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

10

Ved første skud som russen han skød
O, hør, o hør hvor det dundrede
Da faldt Hr. Møller på enden som død
Med samt hans elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

11

Og kuglen var truffen så hårdt mod en væg
O, hør, o hør hvor det dundrede
Den traf ej een tomme fra leutnantens læg
Men hele elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

12

Men ganske døv var Hr. leutnanten ej
O, hør, o hør hvor det dundrede
Thi han sprang op og rendte sin vej
Med samt hans elleve hundrede
/:O, hør, o hør hvor det dundrede: /

Sunget af krigsassessor Madsen ved festen den 8. marts 1923

Til Geodætisk Institut, med små hændelser!

”Honni sait qui mal y pense”

General le Maire

Lægeeftersyn.

I tidligere tid havde man arbejdssoldater til tjeneste under opmålingen, og ved iklædningen var der også lægeeftersyn, som en ung læge foretog.

Le Maire var til stede.

Lægen sagde til en rekrut: træk forhuden tilbage!

Rekrutten: Hva’

Lægen gentog sin anmodning og rekrutten sagde igen hva!

Så kom le Maire hen til lægen og sagde:”Lad mig, hvorefter han gik hen til rekrutten og sagde: kræng Deres pik mand - og det forstod han!”

Øl på rævetrappen

2 guider stod bag døren op til rævetrappen og var lige ved at skulle have en bajer. Idet de bøjede nakken og så op, fik de øje på le Maire, der stod oppe på reboen øverst oppe og med en skælm i øjet så han ned på dem og sagde: skål! - tableau! Mens guiderne luskede af.

Skæmt om sex.

Madam Jakobsen (Olgas mor) gjorde rent i mange år i Topografisk Afdeling. Til hende sagde le Maire engang at ”der sker ingenting når man står op til det!”

Tobaksrygning i Teknisk Afdeling, og dette var ikke tilladt.

Le Maire trådte ind ad døren til kopieringen, og han så at guide Frank fumlede med sin lange pibe for at skjule den, alt imens lidt let røg drev omkring, men for at afsløre synderen lod han sine lorgnetter falde , og så måtte Frank jo til at samle dem op, og så måtte han til dels slippe piben så at rygningen blev afsløret. Jeg vil tro, at der nok var faldet en røffel, men næppe mere. Der var et patriarkalsk forhold dengang.